

CRIZA DREPTURILOR OMULUI ÎN CON- TEXT GLOBAL. O ABORDARE CREȘTINĂ

Prof. Delia DRĂGHICI

*Profesor de istorie,
Colegiul Național Mihai Viteazul, București
delyadraghici@gmail.com*

„Dacă cineva își întoarce urechea ca să n-asculte Legea,
chiar și rugăciunea lui este o scârbă”.

Proverbele lui Solomon

ABSTRACT: The Human Rights Crisis in a Global Context. A Christian Approach.

The Bible reveals that God is our Creator and that law springs from His will and reflects His holy character. The Bible includes the laws of Israel given at Sinai (Exodus 20), the laws of Medes and Persians (Daniel 6:8) and the law of Rome. This paper questions the biblical inspiration of civil law that is the law that orders human societies and is implemented and enforced through human government. The Bible, one way or another, addresses almost all areas of civil law, including evidence, civil and criminal procedure, court administration and welfare regulation. The question that our paper ends with is whether going back to divine law could prove beneficial for mankind, especially in the wake of global crises.

Keywords: *Bible, civil law, crisis, divine law, liberties, rights.*

„Legea Domnului este desăvârșită și înviorează sufletul; mărturia Domnului este adevărată și dă înțelepciune celui neștiutor.

Orânduiriile Domnului sunt fără prihană și înveselesc inima; poruncile Domnului sunt curate și luminează ochii.

Frica de Domnul este curată și ține pe vecie; judecățile Domnului sunt adevărate, toate sunt drepte.

Ele sunt mai de preț decât aurul, decât mult aur curat; sunt mai dulci decât mierea, decât picurul din faguri.

Robul Tău primește și el învățătură de la ele; pentru cine le păzește, răsplata este mare.”

Psalmii 19:7-11¹

Cititorului modern i se va părea cel puțin ciudată citarea unui cântec care preamărește legea. În societatea umană de astăzi, legea are o istorie care nu lasă loc meditației poetice sau laudelor cântate, fiind de atâtea ori, din păcate, un instrument opresiv în mâinile unei guvernări corupte. Și totuși, în multe locuri din Sfânta Scriptură, legea lui Dumnezeu este lăudată, admirată și face obiectul unor reflecții artistice.

Scriptura cheamă pe toți creștinii la înfăptuirea dreptății și este crucial, atât pentru creștinii cât și necreștinii dintr-o societate, ca cei care se numesc creștini să ia în serios chemarea Scripturii la dreptate și neprihănire. Profeții Vechiului Testament, dintre care mulți nu erau nici personalități religioase, nici juridice, au făcut exact acest lucru.² Nu veneau din cercuri ale puterii, dar s-au ridicat împotriva nedreptăților, chiar dacă nu aveau o „responsabilitate” profesională să facă acest lucru. Oare se poate elabora un model biblic pentru un cod ideal de legi civile, potrivit locului și timpului? Care sunt implicațiile credinței creștine asupra legii civile?

Învățăturile Bibliei au implicații în toate domeniile vieții umane. Teologia nu ar trebui să fie rezervată strict teologilor, după cum nici responsabilitatea pentru respectarea și aplicarea legii nu stă numai în sarcina profesioniștilor din domeniul dreptului. Uneori, în societățile totalitare, există întrebarea dacă ar trebui să ascultăm de lege. În societățile democratice există ocazia de a da formă legilor pentru scopuri juste și bune.

Lucrarea de față se adresează celor care doresc să abordeze legea și relația lor cu legea într-un mod specific creștin. Deși folosită ca instrument de opresiune în anumite părți ale lumii, legea este un dar al divinității și ar trebui folosită pentru promovarea drepturilor și a libertăților.

Libertatea este un drept? Dreptul este o libertate? Definierea corectă este vitală pentru că, dincolo de terminologie, drepturile și libertățile reprezintă scopul existenței umane, realitatea în cadrul căreia se poate dezvoltă

1 *Biblia sau Sfânta Scriptura a Vechiului și Noului Testament cu trimiteri*, trad. Dumitru Cornilescu, București, Casa Bibliei, 2010, p. 563.

2 Ioan-Gheorghe Rotaru, “Meanings, from a Judeo-Christian perspective, of the thought of the philosopher Habakkuk”, *Jurnal teologic*, București, Editura Universitară, Vol 19, Nr 1 (2020), pp.105-128.

plener individul și societatea. Dacă e să pornim de la noțiunea propriu-zisă, drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului constituie nu doar o realitate, ci și o finalitate a întregii activități umane, bineînțeles a celei democratice.

Sistemul european de protecție a drepturilor omului a căpătat amploare în ultima jumătate de secol, susținând încă din anul 1950 „atașamentul profund față de aceste libertăți fundamentale, care constituie temelia a însăși justiției și a păcii în lume, a căror menținere se bazează în mod esențial, pe de o parte, pe un regim politic cu adevărat democratic, iar pe de altă parte, pe o concepție comună și pe un respect comun al drepturilor omului”³.

Drepturile fundamentale⁴ al persoanei au reprezentat dintotdeauna o grijă a umanității. Istoria a înregistrat preocupările pentru asigurarea securității, de la nivelul individului până la nivelul societății.

Cronologie incompletă

Primele documente constituționale au apărut în Anglia – *Magna Charta Libertatum* dată de regele Ioan fără de Țară, în 1215. Un alt document important apărut în Anglia a fost *Petiția drepturilor* din 1628. Cele mai importante prevederi ale acestui act stabileau garanții împotriva perceperii impozitelor fără aprobarea Parlamentului, a confiscării de bunuri și a arestărilor fără respectarea procedurii de judecată.

Declarația drepturilor din statul Virginia, SUA, din 1776, a consacrat principiul că “toți oamenii sînt prin natura lor în mod egal liberi și independenți și au anumite drepturi înnăscute”. *Declarația de independență* a SUA, din 14 iulie 1776, prevede și ea că “oamenii au fost creați egali, ei fiind înzes-

3 Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, elaborată de Consiliul Europei, Roma, 4.XI.1950, preambul.

4 Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, libera circulație, inviolabilitatea domiciliului și reședinței, secretul corespondenței și al celorlalte mijloace de comunicare, libertatea conștiinței, dreptul la informație, dreptul la muncă, dreptul la ocrotirea sănătății, dreptul la grevă, dreptul la proprietatea privată, dreptul de moștenire, dreptul la învățătură, dreptul celui vătămat într-un drept al său de o autoritate publică, liberul acces la justiție, dreptul de a vota, libertatea de exprimare, libertatea cultelor, libertatea întrunirilor, dreptul de asociere, dreptul de petiționare (http://www.anr.gov.ro/docs/legislatie/internationala/Declaratia_Universala_a_Drepturilor_Omului.pdf, accesat la 2 octombrie 2023).

trați de Creator cu anumite drepturi inalienabile; printre aceste drepturi se găsesc viața, libertatea și căutarea fericirii”.

Declarația din Franța, din 1789, face un pas înainte și se intitulează *Declarația drepturilor omului și cetățeanului*. În chiar primul său articol, Declarația stipulează că “oamenii se nasc și rămân liberi și egali în drepturi. Punerea în aplicare a drepturilor astfel proclamate, atît în SUA, cît și în Franța, s-a realizat prin Constituții scrise.”⁵

Toate aceste acte, culminând cu *Declarația Universală a Drepturilor Omului*, adoptată la 10 decembrie 1948, în cadrul celei de-a treia sesiuni a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, consacră ideea că toate guvernările au fost stabilite de către oameni tocmai în scopul garantării acestor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și cetățeanului.

Cronologie adăugită

Dacă preferăm să raportăm la filosofii iluminiști reverența noastră sau recunoștința de a ne fi permis să trăim liberi - așa cum am fost creați - nu este treaba istoriei să judece. Istoria proclamă fără echivoc eroarea (din punct de vedere cronologic, măcar) și confirmă paternitatea drepturilor de autor, fiind investit cu ele nu Montesquieu, nici Rousseau cu al său *Contract social*, nici chiar Voltaire. Cu riscul de a suna pseudo-științific sau desuet, deși tocmai rațiunea științifică (invocată de iluminiști) le recomandă, *Cele 10 porunci*⁶ cuprind toate legile, edictetele, amendamentele și normele redactate și re-editate vreodată. Verbul *a redacta* are etimologie latină, verbul *redigere* care se înrudește fonetic cu verbul *digerere* - *a digera*. *Re-(repetare) dictare* - acești termeni ar putea fi adăugați indicatoarelor către adevărata sursă a tuturor legilor omenirii.

Crize au fost mereu și vor mai fi cît va fi istorie. Ele nu dovedesc decît că, fie drepturile și libertățile omului nu sunt respectate, fie că sunt greșit înțelese și, chiar mai grav, defectuos puse în aplicare. Cea mai mare criza a secolului XXI a fost, paradoxal, nu una politică, militară, socială, nici măcar o nouă criză, ci una sanitaro-medicală. Maladii contagioase au

5 Brucan Silviu, *Îndreptar-dicționar de politologie*, București, Editura Nemira, 1993, pp.164-166.

6 Ioan-Gheorghe Rotaru, “Natura și scopul Legii Morale a celor sfinte Zece Porunci”, *Păstorul ortodox*, Curtea de Argeș, Editura Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului, 2015, pp. 318-322.

avut loc de mai multe ori în istorie, dar, recent, elementul de criză a fost dat de către blocarea activității pe aproape întreg globul, o vreme destul de lungă.

Ca în cazul multor evenimente soldate cu numeroase victime, și în acest caz se mai încearcă diverse scenarii. Legătura dintre această criză (indusă sau nu, reală totuși, ținând cont de numărul de persoane afectate) și drepturile și libertățile cetățenești este cea dintre cauză și efect. Apare o criză și, imediat, urmează anularea drepturilor și libertăților cetățenești. Se pare că aceste drepturi și libertăți sunt de aplicat exclusiv „pe vreme bună”, în caz contrar, se recomandă alt tratament, în funcție de gravitate.

Din moment ce, pe timp de restriște, ele sunt înlăturate ca ineficiente validitatea lor este pusă sub semnul întrebării. Care este rateul care face ca, de fiecare dată când conjunctura o cere, ele să fie suspendate ca și cum ar fi fost numai o opțiune la care se poate reveni când „furtuna” scade în intensitate. De ce nu oferă mai multă protecție sau siguranță, stabilitate, de ce apar ca fiind veriga slabă a societății?

După ieșirea dintr-un regim totalitar și trecerea la democrație – care înseamnă, în primul rând, drepturi și libertăți respectate – s-au auzit voci care au demonizat lupta pentru drepturi și libertăți. Valabilitatea normelor a fost confundată cu slaba punere în practică a normelor democratice. S-a sperat ca, prin educație⁷, aceste legi, de inspirație biblică, să fie corect asimilate și transpuse în practică. Însă a intervenit o altă criză, cea a educației, care tot în contextul crizei sanitare, s-a digitalizat (perioada învățământului online), iar efectele se pot observa cu prisosință la tinerele generații de analabeți - funcțional și emoțional.

Implementarea legii – soluție

Argumentul principal al acestei lucrări este faptul că un creștin sau o societate creștină poate găsi inspirație din Scriptură pentru a formula și a putea aplica legea civilă cu succes și consecvență. Mai mult, Scriptura ar trebui întotdeauna să fie standardul suprem în toate domeniile vieții. Pe lângă acestea, creștinii iau în considerare și alte surse de înțelepciune pentru a participa relevantă în domeniul legal. Majoritatea creștinilor, indiferent

7 Ioan-Gheorghe Rotaru, “Current Values of Education and Culture”, în *Proceedings of the 24th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 87-92.

de denominațiune, privesc în mod tradițional dreptul natural ca fundament pentru legea civilă – Dumnezeu l-a creat pe om și această lume în așa fel încât să poată comunica cerințele de bază ale Legii Sale morale, iar oamenii percep această lege prin rațiune și conștiință.

Această idee a legii naturale⁸ nu este în competiție cu doctrina autorității biblice pentru că Biblia însăși vorbește despre cunoștința tuturor oamenilor cu privire la Dumnezeu și a legii Sale prin intermediul naturii. De exemplu, *Proverbele* lui Solomon vorbesc despre o lume atent alcătuită de Creator care dă pe față o înțelepciune pe măsură ce oamenii o observă și meditează la lege în frică de Dumnezeu⁹.

Cele mai familiare texte din Scriptură în acest context îi aparțin apostolului Pavel, în Romani, capitolele 1 și 2:

„Căci mânia lui Dumnezeu se descoperă din cer împotriva oricărei lipse de evlavie și împotriva oricărei nedreptăți a oamenilor, care înăbușă adevărul în nedreptate.”¹⁰ (Romani 1:18)

„Căci nu cei ce aud Legea sunt socotiți drepti înaintea lui Dumnezeu, ci cei ce înfăptuiesc Legea sunt cei ce vor fi îndreptățiți. Când neamurile, – care nu au Legea –, fac din fire lucrurile Legii, prin aceasta, ele, care nu au Legea, își sunt singure lege. Ele arată astfel că lucrarea Legii este scrisă în inimile lor. De asemenea, și conștiința lor arată că acest lucru este adevărat, întrucât gândurile lor fie se acuză, fie se scuză între ele.”¹¹ (Romani 2:13-15)

Aici Pavel explică faptul că atributele lui Dumnezeu sunt cunoscute tuturor oamenilor prin „ceea ce a fost făcut”, lăsându-i fără scuză în fața divinității:

„În adevăr, însușirile nevăzute ale Lui, puterea Lui veșnică și dumnezeirea Lui, se văd lămurit de la facerea lumii, când te uiți cu băgare de seamă la ele în lucrurile făcute de El. Așa că nu se pot dezvinovăți”¹² (Romani 1:20).

8 Ioan-Gheorghe Rotaru, „Religious liberty – a natural human right”, în *Jurnalul Libertății de Conștiință*, Ganoune Diop, Mihnea Costoiu, Liviu-Bogdan Ciucă, Nelu Burcea (coord.), Les Arsc, France, Editions IARSIC, 2015, pp. 595-608.

9 *Biblia sau Sfânta Scriptură a Vechiului și Noului Testament cu trimiteri*, trad. Dumitru Cornilescu, București, Editura Casa Bibliei, 2010, p. 665.

10 *Ibidem*, p. 1094.

11 *Ibidem*, p. 1095.

12 *Ibidem*, p. 1096.

Așadar, aceia care nu au legea lui Dumnezeu în Scriptură, totuși fac „din fire” lucrurile Legii și arată astfel că „cerințele sunt scrise în inimile lor”¹³ (Romani 2: 14-15).

Căderea în păcat și păcatul afectează însă această cunoștința umană a legii naturale. Aici începe cercul vicios amintit mai sus. Așa cum spunea Toma de Aquino, este nevoie și de legea biblică din cauza „nesiguranței judecării umane”¹⁴.

Concluzia? Una dintre cele mai influente lucrări de istorie a teologiei politice este opera lui Augustin, *Cetatea lui Dumnezeu*, în care autorul face apologia unei guvernări *interioare* a lui Dumnezeu în forul intern al indivizilor care, astfel, vor forma „cetatea” sau republica lui Dumnezeu, iar drepturile și libertățile omului și cetățeanului vor fi, cu siguranță, respectate.

Referințe bibliografice

- *BIBLIA sau Sfânta Scriptură a Vechiului și Noului Testament cu trimiteri*, trad. Dumitru Cornilescu, București, Casa Bibliei, 2010.
- AUGUSTINE, *The City of God*, trans. Marcus Dods, Peabody, MA, Hendrickson, 2000,
- BRUCAN, Silviu, *Îndreptar-dicționar de politologie*, București, Editura Nemira, 1993.
- COCHRAN, Robert F. Jr., VanDrunen, David (Eds.), Witte Jr., John (Foreword), *Law and the Bible: Justice, Mercy and Legal Institutions*, IVP Academic, 2013.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, “Natura și scopul Legii Morale a celor sfinte Zece Porunci”, *Păstorul ortodox*, Editura Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului, Curtea de Argeș, 2015, pp. 318-322.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, Ioan-Gheorghe Rotaru, “Meanings, from a Judeo-Christian perspective, of the thought of the philosopher Habakkuk”, *Jurnal teologic*, București, Editura Universitară, Vol 19, Nr 1 (2020), pp.105-128.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, “Religious liberty – a natural human right”, în *Jurnalul Libertății de Conștiință*, Ganoune Diop, Mihnea Costoiu, Li-

¹³ *Ibidem*, p. 1097.

¹⁴ Cochran Robert F. Jr., VanDrunen, David (Eds.), Witte Jr., John (Foreword), *Law and the Bible: Justice, Mercy and Legal Institutions*, IVP Academic, 2013, p. 48.

viu-Bogdan Ciucă, Nelu Burcea (coord.), Les Arsc, France, Editions IAR-SIC, 2015, pp. 595-608.

- ROTARU, Ioan-Gheorghe, Idem, "Current Values of Education and Culture", în *Proceedings of the 24th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 87-92.

Webografie:

- http://www.anr.gov.ro/docs/legislatie/internationala/Declaratia_Universala_a_Drepturilor_Omului.pdf.
- *Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale*, elaborată de Consiliul Europei, Roma, 4.XI.1950, preambul.